

Kuglics Gábor:

Az MDF szövetségi politikája

A Magyar Demokrata Fórum az egyetlen olyan parlamenti párt – akár a jelenlegi, akár az előző parlamenti ciklus pártjait veszem figyelembe –, amely nem rendelkezik "saját" sajtóval. A pártok számára viszont létkérdés – és ezt az MDF a saját bőrén tapasztalja meg nap mint nap –, hogy a médiában megjelenjen, méghozzá kedvező színben. E megjelenéshez olyan témát kell találni, ami a közvélemény, illetve a közvéleményt formáló média számára hírértékkel bír, más szóval eladható. 2000 tavaszától, de még inkább 2001-től kezdve a Magyar Demokrata Fórum leginkább szövetségi politikájával szerepelt a sajtóban. Vagyis mondhatjuk azt, hogy az MDF ezzel a témával vált a politikai napirend alakítójává.

A szövetségi politika nemcsak a médiában való megjelenés miatt fontos egy politikai erő számára. Szerepe van abban is, hogy egy párt ezzel is meg tudja magát határozni a politikai palettán. Másrészt, ha egy pártnak vannak szövetségesei, azzal hirdetheti magáról a kompromisszumkészséget, ami a választók szemében pozitív üzenettel bír, egy esetleges koalícióalkotásnál pedig döntő lehet.

Az MDF szövetségi politikáját két tényező egyszerre határozta meg: a koalíció, illetve a koalíciós partnerek iránti lojalitás és a párt saját önállósága. A Magyar Demokrata Fórum általános célja a polgári erők egysége, ennek jegyében kötött választási együttműködési megállapodást 1998-ban a Fidesszel, és lett a választási győzelem után a jobbközép kormánykoalíció tagja. Ugyancsak a polgári erők egysége vezérelte a Fórumot, amikor választási együttműködési megállapodást kötött a 2002-es választásokra a Fidesz-Magyar Polgári Párttal, és lett egy széles körű összefogás egyik pillére. Az MDF partnereit mindig a politikai paletta jobbközépnek nevezett részén, illetve a politikai közép jobboldalán kereste, határozottan elutasítva a szövetségi együttműködést a szélsőséges-radikális pártokkal és a baloldallal.

A koalíciós partnerekhez való viszony

A Magyar Demokrata Fórum és koalíciós partnerei közti viszonyt a kormányzás felelőssége szempontjából együttműködésre való törekvés jellemezte. Az MDF támogatta a szakmailag jól kidolgozott, az ország érdekét szolgáló törvényjavaslatokat, még ha ennek ára az is volt, hogy saját elképzeléseit, javaslatait nem tudta érvényesíteni – melyek szintén az ország érdekeit szolgálták –, mint például a költségvetés elfogadásakor.

A szimbolikus területeken azonban a Fórumot számos kudarc érte. Így például a Fidesz-MDF-FKgP hárompárti koalíció megnevezésekor a közbeszédben elterjedt az MDF-et nélkülöző “Fidesz-kormány” vagy az “Orbán-Torgyán-kormány” elnevezés, amit nemcsak a baloldali ellenzék, de a Kisgazdapárt is értelemszerűen súlykolt, és néha a Fidesz is viszonzott. Mindez annak ellenére is így volt, hogy a Fidesz rögtön a választások másnapján tárgyalásokat kezdett az MDF-fel és június 24-én a két párt vezetői kézjegyükkel is ellátták a koalíciós szerződést. A Fidesz és az FKgP közti megállapodás csak ezt követően született meg, és a két párt vezetői ugyan rózsaszínben tüntették fel viszonyukat, de a közvélemény érezte, hogy ez csak "kényszerházasság", annak minden súrlódásával együtt, amelyekre most nem kívánok kitérni.

A Magyar Demokrata Fórum és a Fidesz viszonyát sokáig a szoros és olajozott együttműködés jellemezte. Ez az MDF számára azt jelentette, hogy a közvélemény szemében tartósan az 5 %-os parlamenti küszöb alatt maradt a párt népszerűsége. A Fórum 2000 tavaszán, a legfőbb ügyész jelölése kapcsán került először szembe koalíciós partnereivel, amikor azok és a MIÉP – az MDF megkérdezése nélkül – Polt Péter ombudsmant jelölték a posztra, míg az MDF – az igazságügyi miniszteri posztot betöltő pártelnök javaslatára – Heidrich Gábort, a Csongrád megyei bíróság elnökét javasolta. A Fórum jelöltje mögé az MSZP és az SZDSZ is felsorakozott. Legfőbb ügyésszé végül a köztársasági elnök javaslatára Polt Pétert választotta meg az Országgyűlés.

A koalíció Achilles-sarka az MDF-FKgP viszony volt. A két párt kapcsolatát eleve megterhelte Antall Józsefnek az MDF-ben hagyománnyá vált Torgyán-ellenessége

(mindent megtett, hogy távol tartsa őt kormányától), a Torgyán-vezette Kisgazdapárt ellenzékbe vonulása az első ciklusban (az Antall-kormány “hátba dőfése”), valamint a jobboldali összefogás miatti stratégiai nézetkülönbségek 1998 előtt: Torgyánéknak erős fenntartásaik voltak az MDF-fel szemben, és szívesen preferálták a KDNP és a MIÉP bevonását a nemzeti oldal összefogásába.

A '98-as választás után a koalícióban a kisgazdák nem kezelték partnerként az MDF-et, éreztették az erőkülönbséget, és azt, hogy ők a fontosabbak a Fidesz számára. Sokat elárult a viszonyukról, hogy 1998-ban e két párt nem kötött egymással koalíciós jellegű megállapodást. Az MDF politikusai többször élesen bírálták a Kisgazdapárt vezetését vagy a kisgazda irányítású minisztériumok munkáját – nem alaptalanul. Font Sándor MDF-es frakcióvezető-helyettes 2000-ben összetűzésbe került a később megvesztegetési ügybe keveredett Székely Zoltán kisgazda képviselővel.

A két koalíciós párt közti sohasem felhőtlen viszony legjobban talán akkor mérgesedett el, amikor Dávid Ibolya bejelentette: a Fórum nem támogatja a Kisgazdapárt elnökének köztársasági elnökké választását. A Fidesz-FKgP közt aláírt koalíciós megállapodás szerint ugyanis a Kisgazdapárt tehetett javaslatot az államfő személyére, amihez a Fidesz egyetértése kellett. Már a megállapodás megkötésekor nyílt titok volt – noha az érintettek ezt tagadták –, hogy ez a passzus Torgyán Józsefre vonatkozik. A Kisgazdapárt nagyválasztmánya 2000 tavaszán aztán világossá tette a helyzetet, amikor a pártelnököt javasolta államfőnek. Torgyánnak azonban – az MDF vétójának és a Fidesz-támogatás hiányának ismeretében – végleg le kellett mondenia az államelnöki pozíció megszerzéséről.

A Békejobb

Új szint hozott a párt szövetségi politikájába az 1999. január 30-án pártelnökké választott Dávid Ibolya. Az új szövetségi politikára vonatkozó azon elképzelését, hogy a Fórum kezdjen tárgyalásokat a vele azonos vagy hozzá közel álló, kereszténydemokrata értékrendet valló politikai erőkkel, a párt Országos Választmánya május 29-én fogadta el,

megadva a felhatalmazást az előkészítő lépések megtételére is. A nem előzmények nélküli, szemlélet- és megjelenési módjában mégis újnak ható szövetségi politika annak felismerésén alapult, hogy a polgári kormányzás hosszú távú fenntartása csakis az erők egyesítésével, a mérsékelt középerők integrációjával lehetséges. Ennek jegyében a Somlóvásárhelyen 1999. június 27-én tartott Antall József-megemlékezésen az MDF mellett a Magyar Demokrata Néppárt, a Vállalkozók Pártja és a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség is képviseltette magát.

Az 1999. október 4-re kiírt, és a csekély részvétel miatt eredménytelenül zárult székesfehérvári időközi országgyűlési képviselőválasztáson Viniczai Tibor MDF-es jelöltet a párt új szövetségi politikájának jegyében az MDNP és a Vállalkozók Pártja is támogatta, aki így 12%-ot ért el.

A közel egy éves előzmény után akkor történt lényeges hangsúlyeltolódás a párt szövetségi politikájában, amikor 2000. február 2-án a Gellért szállóban bemutatták a Békejobb plakátját. A plakát előterét **két pártelnök-asszony: Dávid Ibolya (MDF) és Pusztai Erzsébet (MDNP) mosolygós kézfogása uralta. Mögöttük Herényi Károly (MDF), Semjén Zsolt (MKDSZ) és Ékes József (Vállalkozók Pártja) nézett optimistán a jövőbe.** Hátuk mögött néhány budapesti építmény zöld sziluettje, jobbra az MDF, MDNP és a VP emblémája, alatta három szó: párbeszéd, hagyomány, jövőkép. Legfelül pedig a felirat: „BÉKEJOB B 2000”.

A kezdeményezés céljaként egy új közéleti stílus meghonosítását nevezték meg. A pártelnökök arra hívták fel a figyelmet, hogy a túlságosan kiélezett hangvétel miatt az emberek kiábrándultak a politikából és a politikusokból. Egyre inkább azt érzik, hogy a közélet nem róluk, nem az ő ügyeikről szól. E kezdeményezés nem volt más, mint felhívás az összefogásra, a párbeszédre, egyúttal nyitott mindenki felé. Elsősorban az antalli értékrendet valló, keresztény-konzervatív politikai erők csatlakozását várták, mert a hosszú távú kormányzás érdekében minden módon segíteni kell a szétaprózódott jobboldal társadalmi beágyazódását. Hozzá tették: nem céljuk a koalíciós partnerek szavazóbázisának elszívása, csupán csak egyfajta háló kifizítése a vezető kormánypártból kiábrándult szavazók jobboldalon való megtartására.

Úgy tűnik, a koalíciós partnerek a számukra szóba jöhető előnyöket nem ismerték fel, ugyanis a Fidesz és az FKGP vezető személyiségei megütközéssel, ingerülten fogadták a legkisebb koalíciós párt integrációs törekvését a jobbközép összefogására. A kisgazdapárt vezető politikusai eléggé lekicsinylően, sőt ironikusan minősítették a kezdeményezést, illetve azzal szemben saját szerepüket hangsúlyozták. A Fidesz részéről hivatalosan senki sem kommentálta a kezdeményezést, de arra felhívták a figyelmet, hogy a Békejobb három pártjának együttes támogatottsága sem éri el az 5%-ot, a Fidesz nélkül egyik sem lenne képes bejutni a parlamentbe. A Fidesz az MDF különutaságát megbosszulandó és ellensúlyozandó két államtitkárt csábított el a Fórumtól (Manninger Jenőt – aki rögtön felvételét kérte a vezető kormánypártba – és Demeter Ervint), illetve június elseji hatállyal felmentették politikai államtitkári beosztásából Pusztai Erzsébetet, a Néppárt elnökét, amit képtelen indokokkal magyaráztak.

A Békejobb fogadtatása a benne részt vevő pártokon belül sem volt egyértelmű. Mindhárom pártban élénk vitákat, nézeteltéréseket váltott ki. Ide sorolható Demeter Ervin titkosszolgálati és Manninger Jenő közlekedési államtitkár távozása is. (Őket egyébként Csapody Miklós képviselő „megélhetési politikusoknak” nevezte. Elmondása szerint Demeter Ervin korábban nem adott hangot pártjától eltérő véleményeknek, így nála inkább arról volt szó, hogy a Fidesz kivásárolta az MDF-ből, majd miniszteri bársonyszékkel jutalmazta.). A Békejobb meghirdetését követően, ugyancsak a koalíciós partnerekkel szembeni politika tiltakozásaként lemondott a Fórumban viselt általános alelnöki posztjáról Gémesi György. Lemondása okaként nehezményezte az elnökségi ülések állandó rendjének és a minden részletre kiterjedő egyeztetések hiányát. A Békejobb 2000-ről elmondta, hogy azt több ponton aggályosnak és átgondolatlannak tartja. Megjegyezte: a program kialakításakor nem volt megfelelő a döntés-előkészítés és az egyeztetés folyamata, amelybe személy szerint be sem vonták. A Békejobb a másik két pártban is vitákat váltott ki: mind a Vállalkozók Pártjában, mind a Néppártban többen kilépéssel tiltakoztak a Békejobb-politika ellen.

Néhány nappal az együttműködés meghirdetése után a Magyar Demokrata Fórum megtartotta XV. Országos Gyűlését. A napirendi pontok között szerepelt a Békejobb megvitatása is. A tanácskozás Dávid Ibolya vitaindítójával kezdődött. „Nem gondoljuk,

hogy mi vagyunk az egyetlen letéteményesei a nemzet ügyének, nem gondoljuk, hogy csak nekünk van mondanivalónk a nemzet számára, azt azonban tudjuk, hogy összefogni, integrálni kell.” – hangsúlyozta Dávid Ibolya. Majd leszögezte: „A Békejobb összefogás együttműködésre hívja mindazokat, akik elfogadják kinyújtott kezünket, hiszen az ország mind több polgárának meggyőződése, hogy szükség van egy mérsékelt nemzeti középerőre, ami ma hiányzik a politikai palettáról. Az MDF tudja, hogy a jobbközép erőket össze kell fogni.” A gyűlésen a várakozásoknak megfelelően a felszólalók összességében egyetértettek az Fórum által meghirdetett politikával, a vita során senki sem kérdőjelezte meg a "Békejobb 2000" összefogást. Végül az országos gyűlés személyi kérdésekben is döntött. Az elnökség tagjává választotta a párt Fidesszel szembeni önállósága mellett kiálló Csapody Miklós országgyűlési képviselőt és Viniczai Tibort, a párt és a Békejobb-együttműködés székesfehérvári képviselőjelöltjét.

A kezdeményezés számára az első jelentős megmérettetést a fehérgyarmati és székesfehérvári időközi választások jelentették, amelyek tovább élezték az MDF és koalíciós partnereinek viszonyát. Mint ismeretes, a Fidesz Fehérgyarmaton nem az MDF, hanem a Független Kisgazdapárt jelöltjét támogatta (jóllehet Fehérgyarmat az elhunyt MDF-es képviselő, Zilahi József körzete volt). Bár korábban az MDF arra kérte a Fideszt, hogy a Fórum (ill. a Békejobb) jelöltje mögé sorakozzon fel, a Fidesz elnöksége mégis a kisgazda jelölt támogatása mellett határozott. A Fidesz-frakcióban az elnökség döntését ironikusan "békejobbegyenesnek" nevezték. A Fidesz több vezetője szerint a párt azért sorakozik fel az FKGP jelöltje mögé, mert az MDF nem tartja be az időközi választásokkal kapcsolatban született pártközi megállapodást, Viniczai Tibor székesfehérvári (újra)indításával veszélyeztetve a koalíciós győzelmet.

Az időközi választás első fordulója a Fejér megyei választókörzetben érvénytelen volt, míg Fehérgyarmaton elérte ugyan a részvétel az 50%-ot, de az első forduló nem hozott döntést. Itt az SZDSZ jelöltje elütötte a második fordulóban való részvételtől a Békejobb jelöltjét. Fehérgyarmaton végül a koalíciós pártok jelöltje győzött. Székesfehérváron Viniczai Tibor 10%-os eredménye elmaradt az 1999-es 12%-tól, talán ezért is döntött úgy, hogy a közös kisgazda-fideszes jelölt javára visszalép. Eredményét azonban – némiképp talán túlzóan – Dávid Ibolya úgy kommentálta, hogy a Magyar Demokrata

Fórum túljutott azon a küszöbön, mely a parlamentbe jutáshoz kell, társadalmi támogatottsága alapján a harmadik legerősebb párt Magyarországon. Székesfehérváron végül a szocialista jelölt nyert. Nyíregyházán egy időközi önkormányzati választáson a Békejobb pártjai közösen állítottak jelöltet. Fazekas János az MDF-MDNP-Vállalkozók Pártja-MKDSZ és egy helyi civil szervezet jelöltjeként 14%-ot szerzett, amivel 3. lett az MSZP és a Fidesz jelöltje mögött.

A békejobbos jelöltek által elért eredmény alapján az MDF igazolva látta azt az elképzelést, hogy sok Fidesz-szavazónak elege van a jobbra húzó kormánypolitikából, és nem hajlandó kiscgazda jelöltet támogatni, a bizonytalanok pedig egy kis párt által megszólíthatók. Ez az eredmény mutatja azt is, hogy nemcsak két nagy pártról szól a magyar politika, a palettán a kicsiknek is van keresnivalójuk.

A Békejobb 2000 egyedülálló voltát nemcsak a nyugodtabb légkörű politizálás megteremtésének terve és a kisebb jobboldali pártok összefogására irányuló törekvés jelentette. Egyedülállónak tette az is, hogy a benne részt vevő pártok megyei (illetve helyi) szervezetei is együttműködési megállapodást írtak alá. Ilyenre a rendszerváltás óta Magyarországon még nem volt példa. E megállapodásoknál az MDF, az MDNP és a Vállalkozók Pártja mindig szerepelt együttműködő partnerként, de rajtuk kívül más kisebb jobbközép-politikai szervezetek is aláírók voltak. Így a Kiscgazda Szövetség, az Egyesült Kiscgazdapárt, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség, illetve a Kereszténydemokrata Néppárt csatlakozott az együttműködéshez. Míg a két utóbbi tömörülés országos vezetősége bírálta a kezdeményezést, addig megyei szervezeteik aláíróként is csatlakoztak hozzá.

Az első ilyen jellegű megállapodások az MDF, az MDNP és a VP szervezetei között 1999 őszén jöttek létre, míg az utolsó 2000 novemberében íródott. Ezek a megállapodások sokkal nagyobb és hosszabb távú politikai célokat fogalmaznak meg, így alkalmasak voltak arra, hogy a Békejobb helyi alapját megteremtsék. A Békejobb-ban részt vevő pártok országos választmányi elnökeik által 2000. február 25-én Pátyodon írtak alá megállapodást. Ebben kinyilvánították, elérkezettnek látják az időt, hogy az együttműködés minőségileg új szakaszába lépjenek. A három választmányi elnök

kinyilvánítja szándékát a megkezdett együttműködési folyamat gyorsítására és erősítésére a koalíció erősítése céljából. Kijelentették, hogy szükség van a jobbközép-kormányzásra a 2002-es választások után is, ennek érdekében szorgalmazzák az összefogást. Sürgetik, hogy a Békejobb pártjai minél előbb szövetséget (uniót) hozzanak létre, amiben a velük egyetértő civil szervezetek is közreműködhetnek.

A Békejobb ismertségéről és a kezdeményezés lakossági fogadtatásáról három felmérés is készült. A Medián 2000 júliusi felmérése szerint a megkérdezettek csupán 23 százaléka hallott a Békejobbról. A legtöbben – tízből négyen – a kulturált politikai párbeszéd megteremtését, a pártok közötti civakodás megszüntetését említették a mozgalom elsődleges céljaként. A Békejobb-kezdeményezés alacsony ismertségét az is mutatta, hogy az MDF szavazók közül is csak minden második hallott a róla. Jelentős része azoknak, akik hallottak már a mozgalomról, meglehetősen hiányos ismeretekkel rendelkezik az abban résztvevő politikai erőkről: 62 százalékuk jelölte meg az MDF-et, egyharmaduk pedig az MDNP-t.

A Medián azt is megkérdezte, hogy miként vélekednek a szavazópolgárok az MDF politikájáról, stratégiájáról. A legtöbben azzal a kijelentéssel értettek egyet, miszerint a párt Dávid Ibolya népszerűségének köszönheti, hogy nem tűnt még el a magyar politikából (egyetért: 60%, nem ért egyet: 40%). Sokan vélték úgy, hogy az MDF csak azért mutatkozik békülékenynek, mert bukott politikusai a túlélésért küzdve így akarják megtéveszteni a választókat (egyetért: 46%, nem ért egyet: 54%). Ugyanakkor – cáfolandó a koalíciós partnerek irányából érkező vádak – a válaszadók többsége nem értett egyet azzal a kijelentéssel, hogy az MDF megbízhatatlan szövetséges, megosztja a jobboldalt és ezzel a baloldal malmára hajtja a vizet (egyetért: 22%, nem ért egyet: 78%).

A Medián 2000 decemberében egy 1200 fős mintán ismét felmérést végzett a Békejobb ismertségéről, fogadtatásáról. Ebből kiderült, hogy a Békejobb ismertsége alig változott július és december között (július: 23, december: 24%), de a kezdeményezésről tudók körében két százalékról kilencre nőtt azoknak a száma, akik pontosan meg tudták nevezni az abban részt vevő pártokat. Az elemzés második szakaszában azt vizsgálták, hogy milyen a fogadtatása azoknak a politikai céloknak, amelyeket a Békejobb 2000 tűzött ki

maga elé, illetve, hogy a közvélekedés szerint ezeket mennyire sikerült elérnie. A felmérés szerint a botránymentes politizálás közel 90%-os arányban visszhangra talált a közvéleményben, míg az új jobbközép-erő létrehozásának kisebb a támogatottsága (48%). A válaszadók szerint a Békejobbnak nagyon kevésbé sikerült megvalósítania ezeket, ráadásul éppen ellentétes sorrendben a kívánalmakkal: az új jobbközép-erő létrehozásában látják az emberek a leginkább eredményesnek a Békejobbot. A felmérésből kiderült az is, hogy a választók 36%-a a kétpártiság híve, míg 50% szerint szükség van a kisebb pártokra is, mert nélkülük a politika nem képes képviselni a társadalomban meglévő sokféle érdeket.

A Békejobb-együttműködés kapcsán gyakran felmerült az a vélemény, hogy a kezdeményezés a jobboldal egységét fenyegeti, így tulajdonképpen a baloldal érdekeit képviseli. A felméréskor kiderült, hogy a közvélemény nem osztja ezeket az aggodalmakat. Amikor pedig azt kérdezték az emberektől, hogy szerintük az MDF-nek hogyan kellene indulnia a 2002-es választásokon, a megkérdezettek másfélszer annyian szavaztak a Békejobb keretében való indulásra, mint a Fidesszel közös megmérettetésre.

A harmadik felmérést egy ezerfős országos reprezentatív mintán a Szonda Ipsos végezte 2000 augusztusában. Ebből kiderült, hogy a magyar választópolgár szerint a pártok közül leginkább az MDF tekinthető centrupártnak. Ha a centrumban létrejönne egy új tömörülés, akkor az a választók rokonszenvére biztosan számíthatna. Ha pedig az akkori MDF indulna a választásokon, akkor több szavazatot kapna, amennyiben más jobbközép-pártokkal közösen vállalná a megmérettetést, mintha egyedül váгна neki a választásoknak.

Mindhárom felmérés azt mutatta, hogy a magyar közvéleményben van igény a centrupárti politizálásra, amit leginkább egy MDF-vezette pártszövetség, a Békejobb valósíthatna meg.

2000 őszétől, amikor a Magyar Demokrata Fórum tárgyalásokba kezdett a Fidesszel a választási együttműködésről, a Békejobb helyzetében változás állt be. A Fórum felhagyott a békejobbos megnyilvánulásokkal, a kezdeményezés motorja egyre inkább az

a Néppárt lett, amely egy MDF-Fidesz megegyezés esetén vitathatatlanul elvesztette volna a Parlamentbe való bejutás lehetőségét. A Néppárt aktivitását fokozta, hogy Buza Attila fideszes képviselő halála miatt megüresedett a dabasi mandátum, ezért oda kiírták az időközi választást. Pusztai Erzsébet, a Néppárt elnöke november közepén bejelentette: indulni kíván a Néppárt, az MDF és a VP, tehát a Békejobb jelöltjeként a mandátum megszerzéséért.

Bejelentése a Fórum vezetésében is zavart okozott. Gémesi György, a párt elnökségi tagja azonnal kezdeményezte az MDF elnökségének összehívását, mert szerinte Pusztai a párt vezető testületeinek jóváhagyása nélkül akart közös jelöltként indulni. Szerinte Dávid Ibolya és Kövér László folyamatosan egyeztet a két párt 2002-es választási együttműködéséről. Gémesi szerint mindez csak félreértés, de ha nem, akkor mindent megtesz annak érdekében, hogy a Fidesz és az MDF együttműködését és közös indulását semmi se zavarja.

Kölcsönös vádaskodások, a székesfehérvári és a fehérgyarmati helyzet felemlegetése után a Fidesz által megnevezett képviselőjelölt végül Szűcs Lajos lett, Buza Attila korábbi titkára, a Pest megyei közgyűlés tagja. Az MDF helyi szervezetei is mellé álltak, amit a párt megyei szervezete, majd az országos választmány is jóváhagyott. A választás első fordulójára érvénytelen lett. Pusztai Erzsébet 5,72 %-ot kapott, amivel a Fidesz-MDF-FKgP, az MSZP és a MIÉP jelöltje mögött a 4. helyen végzett. A második fordulóban Pusztai visszalépett a koalíciós jelölt javára, aki így magabiztosan, 54 %-kal megnyerte a dabasi időközi választást.

2001. február 27-én tartotta Gödöllőn XVI. Országos Gyűlését a Magyar Demokrata Fórum. A tanácskozás fő feladata a 2002-es választásokra való felkészülés irányelveinek meghatározása, a kormányzati munka értékelése és a tisztújítás volt. A gyűlés kinyilvánította, hogy a párt hosszú távú szövetségesének a Fideszt tekinti, és hitet tettek a mérsékelt jobboldali együttműködés mellett. A párt elnökségébe beválasztották a Békejobb-kezdeményezés támogatójaként ismert Csapody Miklóst, Viniczai Tibort és Boross Pétert, valamint a Fidesszel való együttműködés hívei közül Gémesi Györgyöt és Lezsák Sándort. Elnökké elsőpró többséggel Dávid Ibolyát választották meg.

A gyűlésen történeteket kommentálva a Néppárt elnöke elmondta: szerinte “Dávid Ibolya beszámolója azt mutatta, hogy van lehetőség az együttműködésre a Békejobb pártjai között, és ezt minden bizonnyal meg is fogják találni. Mások szerint viszont a gyűlésen hűségükről biztosították a koalíció vezető erejét és “csendesesen leengedték a Békejobbot”.

Szövetség a Fidesszel

Az MDF-en belül egyre inkább előtérbe került a Fidesszel kötendő választási megállapodás. Az MDF Országos Választmánya még 2000 szeptemberében felhatalmazta Dávid Ibolyát, hogy választási együttműködésről kezdjen tárgyalásokat a Fidesszel. A vezető kormánypárt akkori elnöke, Kövér László ajánlata szerint a Fórum 30 egyéni körzetben és 20 listás helyen nevezhetné meg a képviselőjelöltet, köztük lehetne a párt valamennyi akkori képviselője. Dávid Ibolya korainak tartotta a megállapodás megkötését, és mind az Országos Választmány januári ülésén (melyen Csáky Andrászt választották a testület elnökévé), mind a XVI. Országos Gyűlésen az MDF önálló választási felkészüléséről beszélt, de nem zárta ki annak lehetőségét, hogy akár közvetlenül a választások előtt választási szövetséget kössön a Fidesszel. A párton belül a Balsai István és Horváth Balázs nevével fémjelzett csoport a mielőbbi szövetségkötést szorgalmazta.

A kisgazdapárton belüli harcokkal és Torgyán József lemondásával a párt felértékelődött: Kövér László már az MDF-et nevezte a Fidesz első számú szövetségesének. A kisgazdák mélyrepülése következtében igazolódott Dávid Ibolya óvatossága: el kell kerülni egy idő előtti választási szövetség megkötését. 2001 februárjában a pártelnök már be is jelentette, hogy nincsenek tárgyalások a Fidesz és az MDF között. A holtpontról az MDF-frakció mozdította ki a kérdést májusban, amikor elengedhetetlennek nevezték a Fidesszel való közös listaállítást. A választási együttműködési tárgyalások májusban indultak újra a két párt között, amelyben szerepet játszott Pokorni Zoltán Fidesz-elnökké választása. Az MDF 2001. május 21-én önálló frakcióra, közös listára és közös jelöltekre tett javaslatot, melyből 44-et a Fórum nevezne meg. A Fidesz ezt irreálisnak tartotta.

A két párt közti tárgyalássorozat neuralgikus pontja volt, hogy a Fidesz Csapody Miklós és Herényi Károly körzetét az MKDSZ-nek ígérte, holott Csapody korábban ott háromszor nyert egyéni mandátumot, illetve a Fidesz a korábbi 30 közös egyéni jelöltre tett ajánlatát 22-24-re csökkentette. (Csapody mindvégig kiállt a Fórum önállósága mellett, illetve “megélhetési politikusnak” minősítette az MDF-ből a Fideszbe távozó két államtitkárt, Herényi pedig a Békejobb egyik kulcsszereplője volt, s így személye nem tetszett a vezető kormánypártnak.) A Fidesz azt sem akarta, hogy a közös lista elnevezésében szerepeljen az MDF neve, továbbá 9 megyében elzárkózott attól, hogy az MDF ott is képviselő-jelölteket nevezhessen meg. Az önálló MDF-frakció megalakulása is veszélybe került, hiszen nem volt garantálható, hogy a Hárszabályban előírt 15 főt eléri a Fórum képviselőinek létszáma. Végezetül problémát okozott a két párt között a választási eredmény révén járó állami támogatás elosztása is.

2001. július 20-án került sor az MDF Országos Választmányának ülésére, melynek fő témája a választási együttműködés volt. Az OV olyan határozatot hozott, mely szerint ha augusztus 31-ig nem sikerül megállapodni a Fidesszel, akkor önállóan indulnak a 2002-es országgyűlési választásokon. A Fórum feltételei: közös listaállítás, amelyben szerepel az MDF neve, önálló frakcióalakítás lehetősége a választások után, jelöltállítási jog az akkor is a párt által képviselt választókerületekben, teljes területi lefedettség (az ország minden megyéjében állíthasson a párt legalább egy képviselő-jelöltet) és az állami támogatás méltányos elosztása. A két párt tárgyalódelegációja újra folytatta a tárgyalásokat, és nem sokkal a határidő lejárta előtt, augusztus 31-én éjjel a felek megegyeztek a választási együttműködési megállapodásról, amit szeptember 3-án a Gellért Szállóban ünnepélyesen alá is írtak. Ennek értelmében a két párt közös választási programot dolgoz ki, közös listát állítanak Fidesz-MDF néven, melyet Orbán Viktor vezet, a második helyen Dávid Ibolya áll, Hende Csaba, az MDF általános alelnöke pedig a további 13 hely valamelyikén kap helyet. Az MDF legalább hét olyan területi listás helyet kap, melyről a Fidesz 1998-ban képviselőt küldött a Parlamentbe, az országos lista és a területi listák további helyeire is felkerülhetnek az MDF jelöltjei. A Fórum 27 egyéni körzetben nevezhet meg képviselő-jelöltet, és mind a 16 képviselője újra indulhat közös jelöltként. Azon jelöltek indulásáról, akik az előző ciklusban nem voltak képviselők, a két párt

megfelelő testületeinek együttes jóváhagyása szükséges. Az új Országgyűlésben mindkét párt külön frakciót hozhat létre, a közös listára eső szavazatokból pedig az MDF legalább 5 %-ot kap.

A megállapodás értelmében az MDF az alábbi választókerületekben nevezhette meg a közös jelölteket:

1. Bács-Kiskun megye 3. vk. (Tiszakécske)

2. Bács-Kiskun megye 6. vk. (Kiskőrös)

3. Békés megye 6. vk. (Orosháza)

4. Budapest 2. vk. (II. ker.)

5. Budapest 15. vk. (XI. ker.)

6. Csongrád megye 2. vk. (Szeged)

7. Fejér megye 7. vk. (Bicske)

8. Győr-Moson-Sopron megye 1. vk. (Győr)

9. Pest megye 4. vk. (Gödöllő)

10. Pest megye 15. vk. (Cegléd)

11. Somogy megye 4. vk. (Balatonboglár)

12. Somogy megye 5. vk. (Marcali)

13. Tolna megye 5. vk. (Tamási)

14. Vas megye 5. vk. (Körmend)

15. Veszprém megye 1 vk. (Ajka)

16. Veszprém megye 6. vk. (Veszprém)
17. Baranya megye 7. vk. (Szigetvár)
18. Borsod-Abaúj-Zemplén megye 4. vk. (Miskolc, Diósgyőr)
19. Budapest 3. vk. (III. kerület, Óbuda)
20. Budapest 5. vk. (IV. kerület, Újpest)
21. Hajdú-Bihar megye 8. vk. (Balmazújváros)
22. Heves megye 5. vk. (Heves)
23. Jász-Nagykun-Szolnok megye 1. vk. (Jászberény)
24. Komárom-Esztergom megye 4. vk. (Komárom)
25. Nógrád megye 2. vk. (Pásztó)
26. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 9. vk. (Mátészalka)
27. Zala megye 5. vk. (Zalaszentgrót)

A megállapodás megkötése után megkezdődött annak tartalommal való kitöltése. Szeptember 26-án a Fidesz és az MDF országgyűlési képviselőcsoportja is együttműködési megállapodást kötött, november 10-én pedig mindkét párt elnöke kizárta a MIÉP-pel való koalíció lehetőségét. Az MDF Országos Választmányának ülésén a programalkotó-egyeztető testületet és a kampánycsapatot állítottak fel Dávid Ibolya vezetésével, előbbi munkáját Pongrácz Tibor főtanácsadó, utóbbiét Lezsák Sándor alelnök irányítja.

Decemberben tovább bővült a polgári együttműködés tábora. December 19-én Budapesten aláírták a Fidesz, az MDF és a Kisgazda Polgári Egyesület választási megállapodását, mely szerint tizenegy kisgazda politikus indul a két kormánypárt közös

jelöltjeként. Két nappal később együttműködési megállapodást írt alá a Fidesz-MDF és a Lungo Drom roma szervezet, ez utóbbi összesen tíz listás jelölt állítására kapott lehetőséget. Ugyancsak e hónapban változásra került sor a Fidesz kérésére az MDF-nek adott körzetek körében: a Fórum Hajdú-Bihar megye 8. választókerülete helyett a 9. választókerületben (Hajdúböszörmény) állíthatott jelöltet.

2002. február 16-án az “Összefogás kongresszusával”, vagyis a Fidesz-Magyar Polgári Párt XIV. Kongresszusával – amelyen a szövetséges pártok és szervezetek elnökei, illetve a közös képviselőjelöltek is részt vettek – megkezdődött a kormánykoalíció választási kampánya. Orbán Viktor miniszterelnök elsőként írja alá a polgárokkal kötött jelképes (“ötkarikás”) szerződést. Február 23-án a közös kampány a gyakorlatban is kezdetét veszi: több napilapban közzéteszik a választási program rövidített változatát, utcára kerülnek a közös jelöltek plakátjai. A fizetett televíziós hirdetésekben “az utca emberei” mondják el, miért szavaznak a polgári pártszövetségre. Február 28-án a Magyar Polgári Együttműködés Egyesület által kezdeményezett Nemzetiszalag Mozgalom a kokárda március 15-től a választásokig tartó viselésére szólít fel. A Fidesz-MDF képviselőjelöltjei gyakorlatilag egységesen csatlakoztak a felhíváshoz.

Ez a széles körű jobboldali, polgári együttműködés – melynek csak ismétlésképpen, részese volt a Fidesz-MPP, az MDF, az MKDSZ, a Fidelitas, a Kisgazda Polgári Egyesület, a Lungo Drom, illetve az MDF szövetségeseként az Ifjúsági Demokrata Fórum – jó eséllyel indult a 2002-es országgyűlési választásokon, és csak kis híja volt, hogy meg nem nyerte azt.

A tanulság

A pártok vezetői sokat vitatkoztak arról, hogy valójában melyikük nyerte meg a 2002-es országgyűlési választásokat. Tényként megállapíthatjuk, hogy a Fidesz-MDF összefogás együtt több képviselőt küldhetett a Tisztelt Házba, mint az MSZP, ám az SZDSZ bejutása miatt mégis a baloldal alakíthatott kormányt. Az MDF 24 képviselője került be a Parlamentbe, amivel így a Fórum a harmadik legnagyobb párttá vált.

Azt különösen fontos kiemelni, hogy a párt képviselőinek zöme egyéni kerületből jutott mandátumhoz (a 24 fős frakcióból 19-en). Ha ezt összevetjük más pártok hasonló mutatóival, messze az MDF vezeti a sort. Ugyancsak fontos hangsúlyozni, hogy az MDF az a párt, amelynek legtöbb egyéni képviselőjelöltje jutott mandátumhoz a választások után (a 27 egyéni kerületi jelölt 70,4%-a, míg a Fidesz és többi szövetségese jelöltjei közül 51%), és az előző ciklusbeli képviselők közül egyet kivéve mind bejutott az új törvényhozásba is. Mindez azt is mutatja, hogy az MDF tudta leginkább kiválasztani azokat a személyeket, akik hitelesek a magyar választópolgárok szemében, másrészt az MDF-es jelöltek nemcsak személyükkel, de a mögük felsorakozó helyi és országos kampánystábbal együtt hitelesen képviselték a részben az MDF által fogalmazott közös választási programot a választópolgárok felé. Mindezt csak azért kellett leírni, hogy lássuk: az MDF nélkül ez a jobboldali eredmény nem jöhetett volna létre.

Milyen végső konklúziót tudunk levonni az eddigiekből? Azt, hogy a rendszerváltás óta egyetlen párt nem képes lefedni a politikai paletta jobboldalát. Más szavakkal: a magyar társadalomban meglévő sokféle érdeket és értéket egyetlen jobboldali párt – bármennyire sokszínű, univerzális is – nem képes integrálni és megjeleníteni. A jobboldalon nemcsak hely, de szükség is van egy nagy múltú, kellő tapasztalattal rendelkező, a társadalomba kellően beágyazott, hiteles embereket felvonultató pártra, amelyet ma a Magyar Demokrata Fórum jelent.